

Folkhälsomyndigheten

En god och jämlik hälsa på alla nivåer – med fokus på målområde 8

Karin Tegmark Wisell, generaldirektör
Folkhälsomyndigheten

Disposition

- Folkhälsomyndighetens uppdrag med en god och jämlik hälsa
 - Folkhälsopolitiken - Stödstrukturen för det nationella folkhälsoarbetet
 - Folkhälsan i Sverige - Uppföljning av det folkhälsopolitiska målet
 - En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård
 - Levnadsvanor, de tidiga åren och psykisk hälsa och suicidprevention kopplat till en hälsofrämjande hälso- och sjukvård
 - Reflektioner och frågor
-

Folkhälsomyndigheten

Folkhälsomyndighetens uppdrag för en god och jämlik hälsa

Vår vision

- En folkhälsa som stärker samhällets utveckling

FOTO ELLIOT ELLIOT/JOHNÉR

Vårt uppdrag

- Folkhälsomyndigheten har ett nationellt ansvar för folkhälsofrågor
 - Vår uppgift är att **främja** en god och jämlik hälsa, **förebygga** sjukdomar och skador samt verka för ett effektivt smittskydd och **skydda** befolkningen från olika former av hälsohot
 - Särskild vikt ska fästas vid de grupper som löper **störst risk att drabbas av ohälsa**
-

Vårt arbete

- Vi utvecklar och stödjer samhällets arbeten med att främja hälsa, förebygga ohälsa och skydda mot hälsohot.
 - Vi erbjuder kunskapsunderlag och metodstöd.
 - Vi tillsynar och föreskriver regelefterlevnad.
 - Vi står för nationell samordning i specificerade områden inom folkhälsoarbetet
 - Vi följer upp och utvärderar olika metoder och insatser.
 - Vi understryker vikten att arbeta med de grupper som löper störst risk att drabbas av ohälsa.
 - Vi bidrar till att uppnå en god och jämlik hälsa och därmed ett hållbart samhälle.
-

Myndighetens särskilda prioriteringar 2023

- Stärka vår interna säkerhet och förmågan att hantera våra uppgifter i **fredstida krissituationer, höjd beredskap och krig** för att **minska samhällets sårbarhet**.
- Förbättra **förutsättningarna för våra målgruppers arbete** genom att **stärka vår roll som den främsta kunskapskällan i det datadrivna folkhälsoarbetet** och genom fördjupad analys.
- Arbeta strategiskt för att **öka förståelsen för folkhälsans betydelse** och **vikten av ett stärkt hälsofrämjande och förebyggande arbete** för en **hållbar samhällsutveckling**.

Folkhälsomyndigheten

Folkhälsopolitiska ramverket

Stödstrukturen för det nationella folkhälsoarbetet

Det folkhälsopolitiska ramverket

- för hälsofrämjande och förebyggande arbete

Målet

Att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation till år 2048

Åtta målområden

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Myndigheter av särskild vikt per målområde

- Statliga myndigheter som är särskilt viktiga för arbetet i respektive målområde för att bidra till det **övergripande folkhälsopolitiska målet**
- Vissa myndigheter med tvärsektoriella uppdrag ingår i alla målområden

En arbetsmodell med fyra delar

- **Samlat uppföljningssystem** för målområden och hälsoutfall
- **Samordning** för kunskapsutbyte och gemensamt ansvarstagande (nationell, regional och lokal)
- **Analyser** som ger djupare förståelse av olika områden med bäring på folkhälsan
- **Kunskapsspridning** av olika framtagna kunskapsunderlag

Folkhälsomyndigheten

Folkhälsan i Sverige

Uppföljning av det folkhälsopolitiska målet

Alla har rätt att må bra

- God hälsa är det viktigaste i livet för de flesta människor
- Generellt god hälsa i befolkningen och den blir bättre
- Dödligheten i de vanligaste dödsorsakerna, cancer och hjärtkärlsjukdomar minskar
- Skillnaderna i hälsa mellan olika grupper minskar inte
- Det finns områden som inger oro för utvecklingen
- I dagens takt kommer vi inte uppnå det folkhälsopolitiska målet

Källa: Folkhälsomyndighetens årsrapport 2022

Ojämlighet i hälsa

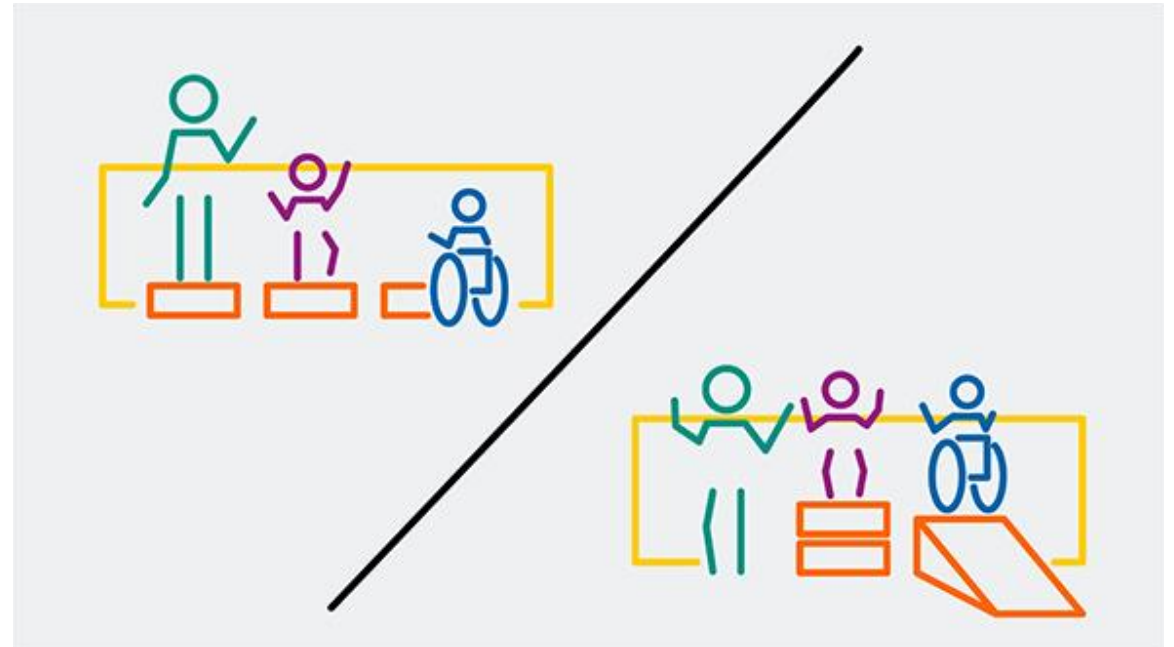
- Systematiska skillnader i hälsa mellan samhällsgrupper med olika social position

Hälsogradient

- Stegvis ökad risk för ohälsa för varje steg nedåt i t.ex. inkomstnivå

Särskilt utsatta grupper

- Ansamling av hälsoproblem i vissa grupper som är särskilt utsatta socialt och ekonomiskt

Uppföljning av nationella folkhälsomålen

- Totalt 30 hälsoindikatorer utifrån de 8 målområdena
- Vissa utvalda kärnindikatorer inom respektive målområde

En god och jämlik hälsa

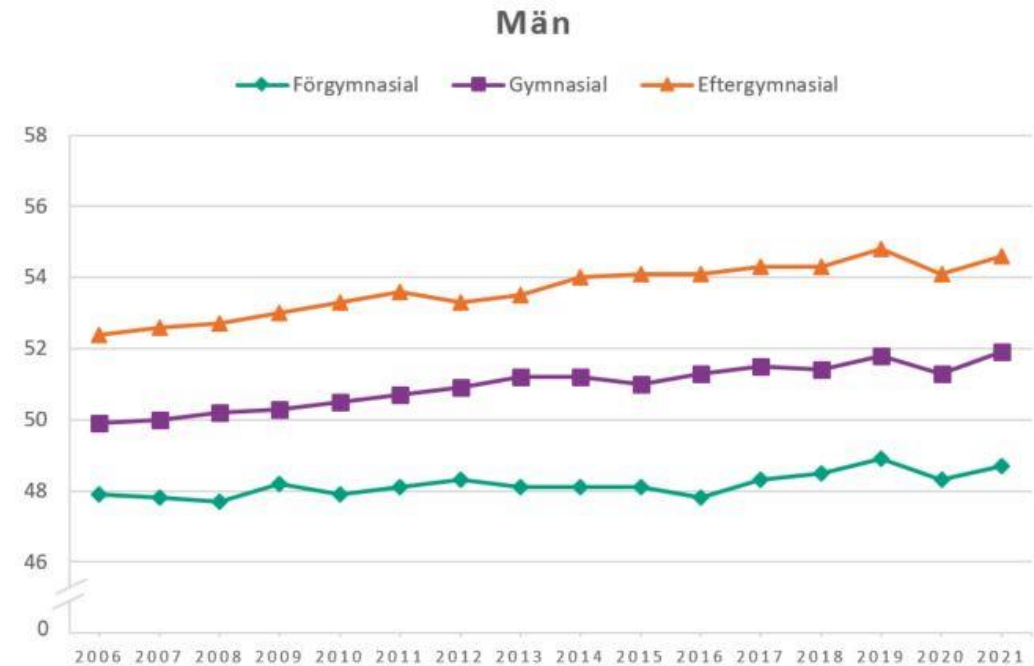
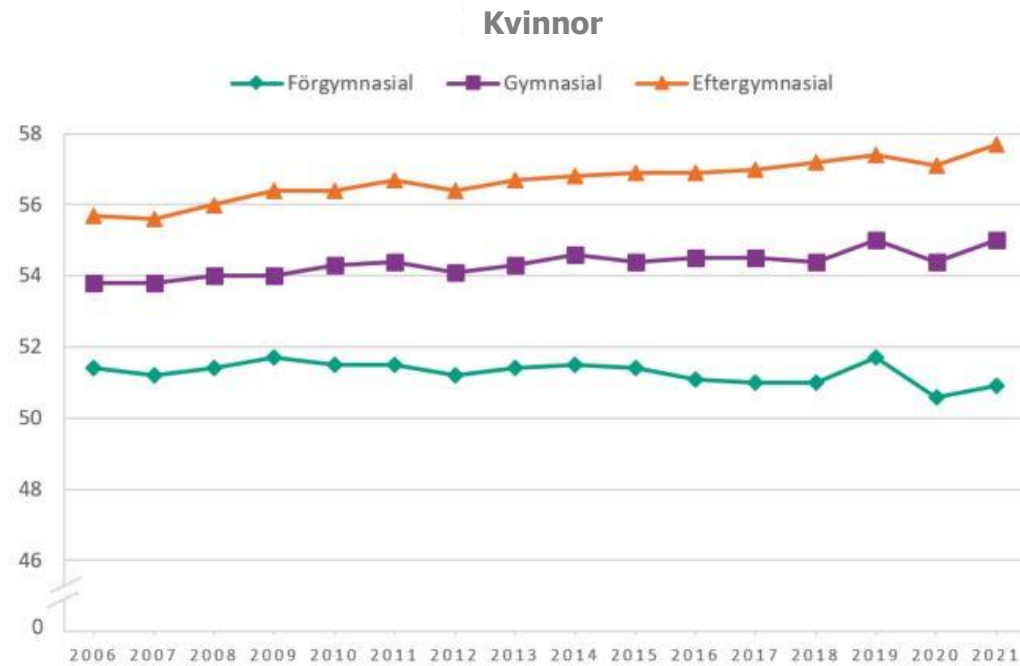
Kärnindikatorer för hälsa (generella hälsomått)

1. Medellivslängd
2. Förtida dödlighet
3. Självskattat allmänt hälsotillstånd
4. Psykisk påfrestning
5. Samlat mått på sjuklighet alternativt god hälsa

Medellivslängd vid 30 års ålder efter utbildningsnivå

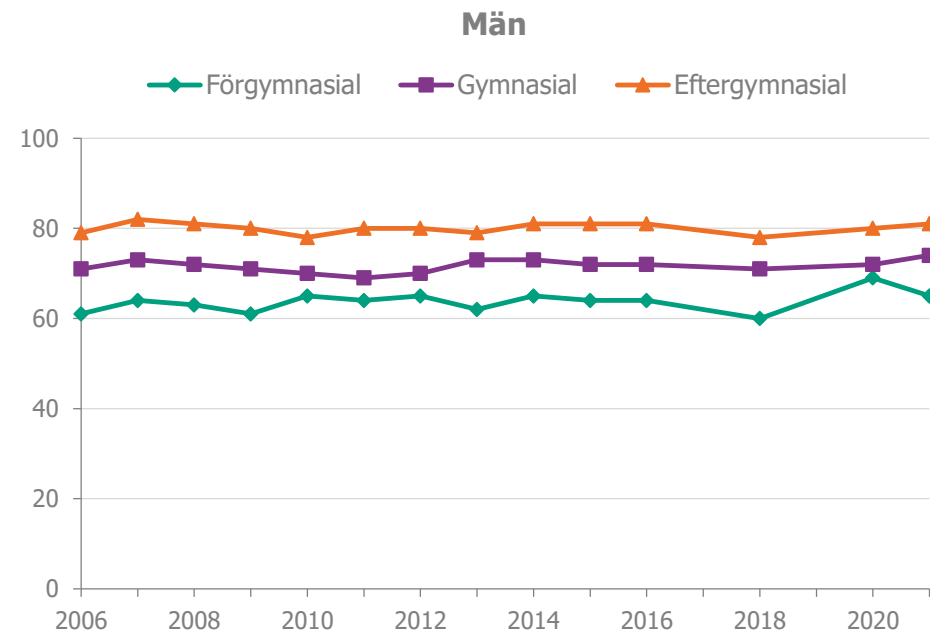
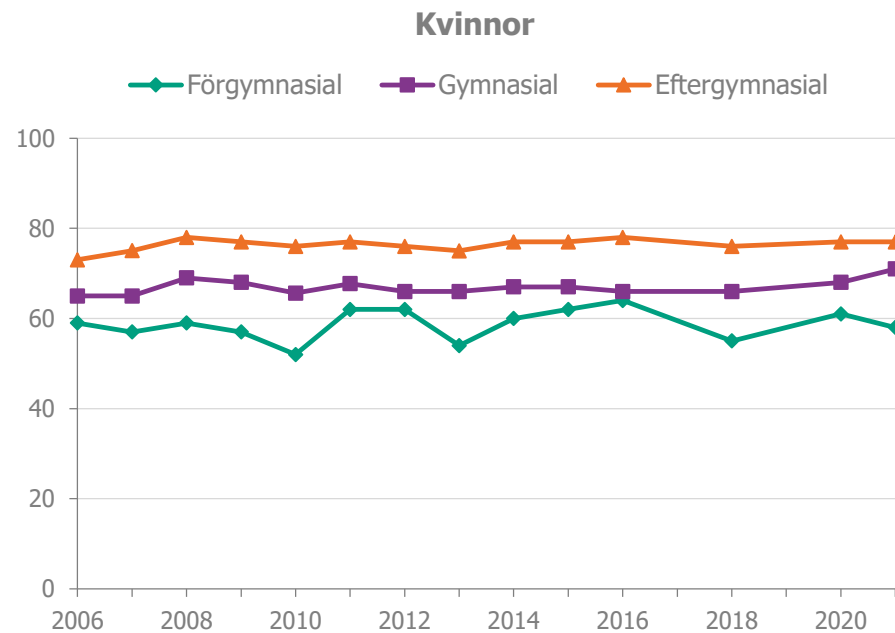
(2006–2021)

Källa: Folkhälsodata

Självskattad hälsa, bra eller mycket bra hälsa, efter utbildningsnivå (2006–2021)

Åldersstandardiserade siffror
Andelar i procent (%)

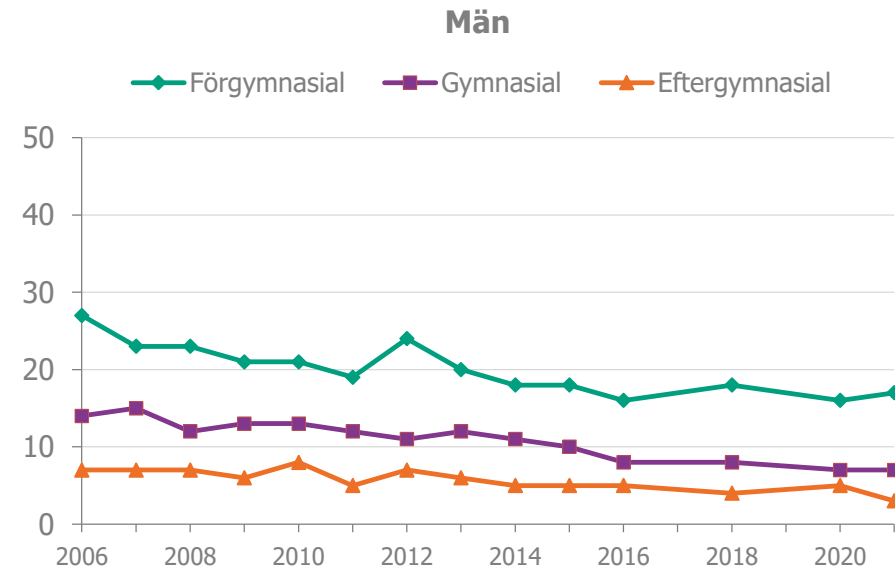
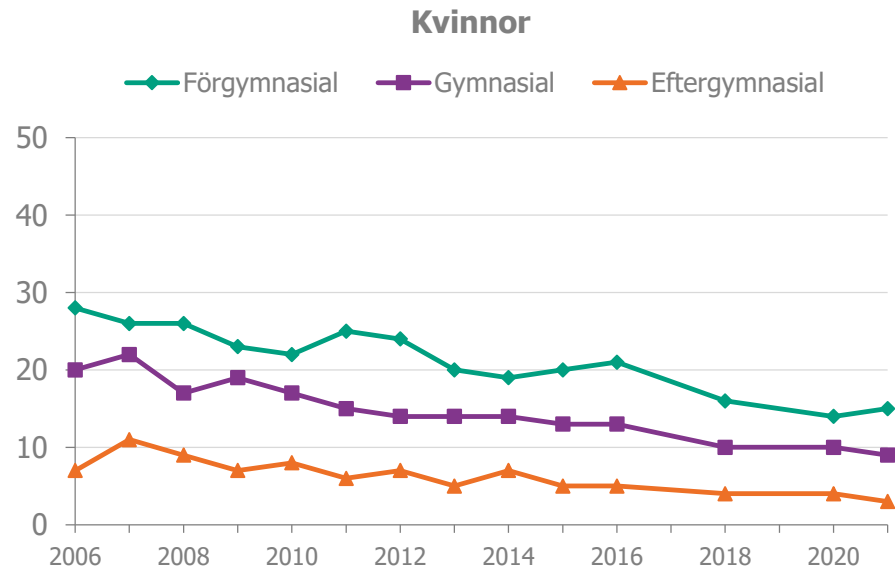

Källa: Folkhälsodata

Daglig tobaksrökning, efter utbildningsnivå

(2006–2021)

Åldersstandardiserade siffror
Andelar i procent (%)

Källa: Folkhälsodata

Folkhälsomyndigheten

En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Det folkhälsopolitiska ramverket

- Målområde 8

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
- 8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård**

En god och jämlik hälsa

Målområde 8 - En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Fokusområden

- Tillgänglighet för att möta olika behov
- Vårdmöten som är hälsofrämjande och skapar förutsättningar för jämlika insatser och resultat
- Hälso- och sjukvårdens hälsofrämjande och förebyggande arbete
- En god, tillgänglig och jämlik tandvård.
- Att hälso- och sjukvården leder, styr och organiserar sin verksamhet i syfte att ge förutsättningar för en jämlik vård

Rådet för styrning med kunskap

- Hälso- och sjukvård och socialtjänst

- **eHälsomyndigheten**
- **Folkhälsomyndigheten**
- Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd
- Inspektionen för vård och omsorg
- **Läkemedelsverket**
- Myndigheten för delaktighet
- Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd
- **Socialstyrelsen**
- **Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)**
- **Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket**

Avsiktsförklaring för ett stärkt hälsofrämjande och förebyggande arbete 2021-2025

Avsikten är att:

- inom respektive ansvarsområden och organisation, **stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet.**
- inom ramen för befintliga strukturer och partnerskap **identifiera samverkansområden** och **gemensamt ta initiativ** som stärker det hälsofrämjande och förebyggande arbetet och bidrar till hanteringen av viktiga, sektorsövergripande samhällsutmaningar.
- gemensamt **följa upp, synliggöra och ta vara på resultatet** av vårt intensifierade hälsofrämjande och förebyggande arbete.

Det folkhälsopolitiska ramverket

- Målområde 8 i förhållande till målområde 1 och 6

Åtta målområden:

1. Det tidiga livets villkor

2. Kunskaper, kompetenser och utbildning

3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö

4. Inkomster och försörjningsmöjligheter

5. Boende och närmiljö

6. Levnadsvanor

7. Kontroll, inflytande och delaktighet

8. En jämlik och hälsofrämjande hälsa- och sjukvård

En god och jämlik hälsa

Målområde 1 - Tidiga livets villkor

Fokusområden

- En jämlik mödra- och barnhälsovård
- En likvärdig förskola av hög kvalitet
- Metoder och medel som sätter barnens främsta i fokus

En god och jämlik hälsa

Målnråde 6 - Levnadsvanor

Fokusområden

- Begränsa tillgängligheten till hälsoskadliga produkter
- Ökad tillgänglighet till hälsofrämjande produkter, miljöer och aktiviteter
- Att stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet med levnadsvanor i välfärdens organisationer

Kärnindikatorer - Målområde 8, 1 och 6

MO8

1. Avstått läkarvård trots upplevt behov
2. MPR-vaccination, barn
3. Avstått tandläkarvård p.g.a. ekonomiska skäl trots behov

MO1

1. Riskbruk av alkohol vid inskrivning i mödrahälsovården
2. Barn inskrivna i förskola, 3 års ålder
3. Förskollärare med pedagogisk högskoleexamen

MO6

1. Daglig tobaksrökning
2. Riskkonsumtion av alkohol
3. Fysisk aktivitet
4. Äter grönsaker dagligen

Folkhälsomyndigheten

Exempel på vårt övergripande stöd till det breda folkhälsöarbetet, inklusive hälso- och sjukvården

Målområdesfaktablad

- En kortfattad och summerande översikt till folkhälsopolitikens åtta målområden
- Målgruppen är aktörer på nationell, regional och lokal nivå
- En snabb och översiktlig ingång till det folkhälsopolitiska ramverket

Länk:

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/en-god-och-jamlik-halsa-pa-alla-nivaer/stodstruktur-for-det-statliga-folkhalsoarbetet/faktablad-om-folkhalsopolitikens-atta-malomraden/>

Tema folkhälsa

Sammanhållet material och information paketerat på ett enkelt och lättillgängligt sätt

En god och jämlik hälsa – på alla nivåer

Tema folkhälsa —

Vad är folkhälsa?	+
Vad styr folkhälsopolitiken?	+
Vem gör vad?	+
Hur mår Sverige?	+
Verktyg och stöd	+
Covid-19 och folkhälsa	
Stödstruktur för det statliga folkhälsoarbetet	+

Tema folkhälsa

🔊 Lyssna

Här har vi samlat information om folkhälsa och vad som påverkar den, de folkhälsopolitiska målen och lagar inom området. Du hittar även underlag för att planera och genomföra hälsofrämjande och förebyggande insatser, samt statistik och rapporter. För fördjupad ämnesspecifik information hänvisar vi till respektive sakområdes webbsida.

Vad är folkhälsa?

Här hittar du kortfattad och lättillgänglig information om begreppet folkhälsa och vad som påverkar hälsan i befolkningen.

Vad styr folkhälsopolitiken?

Här hittar du ramverken för det folkhälsopolitiska arbetet i Sverige. De viktigaste är det folkhälsopolitiska ramverket med sina åtta målområden och Agenda 2030.

Vem gör vad?

Här hittar du en kort beskrivning av ansvarsområdena för aktörer inom folkhälsoområdet på nationell, regional och lokal nivå.

Hur mår Sverige?

Här hittar du analyser av utvecklingen av hälsa och livsvillkor i Sverige och verktyg för att själv ta fram statistik och analysera den. Gör egna lokala kartläggningar och läs om hur man kan analysera jämlikhet i hälsa.

Verktyg och stöd

Här hittar du material att använda i olika faser av projekt eller utvecklingsarbete samt exempel på hälsofrämjande och förebyggande insatser.

Covid-19 och folkhälsa

Här hittar du material om konsekvenser av covid-19-pandemin på folkhälsan och folkhälsoarbetet, framför allt för lokal och regional nivå.

- Information, råd och stöd för alla som arbetar med folkhälsa, t ex. i kommuner, regioner, länsstyrelser och idéburna organisationer
- Kompletterar de ämnesspecifika delarna på Folkhälsomyndighetens webbplats
- Inspiration eller kunskapsstöd i det dagliga arbetet eller vid specifika insatser

Länk:

Folkhalsomyndigheten.se/tema-folkhalsa

Folkhälsomyndigheten

**Exempel på vårt arbete inom områdena
levnadsvanor, de tidiga åren och psykisk hälsa
och suicidprevention kopplat till en
hälsofrämjande hälso- och sjukvård**

Folkhälsomyndigheten

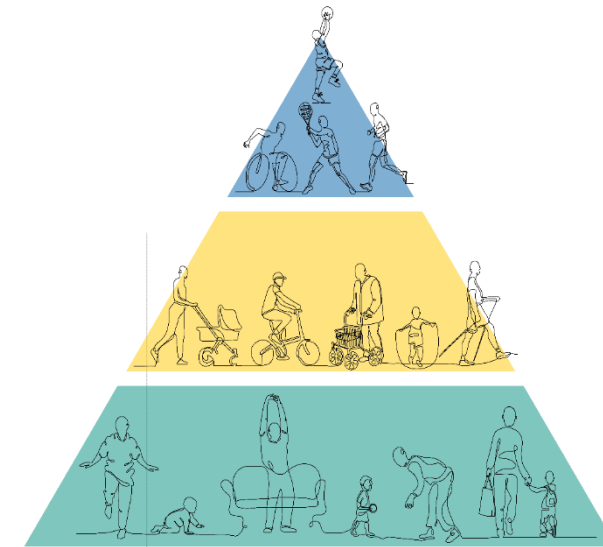
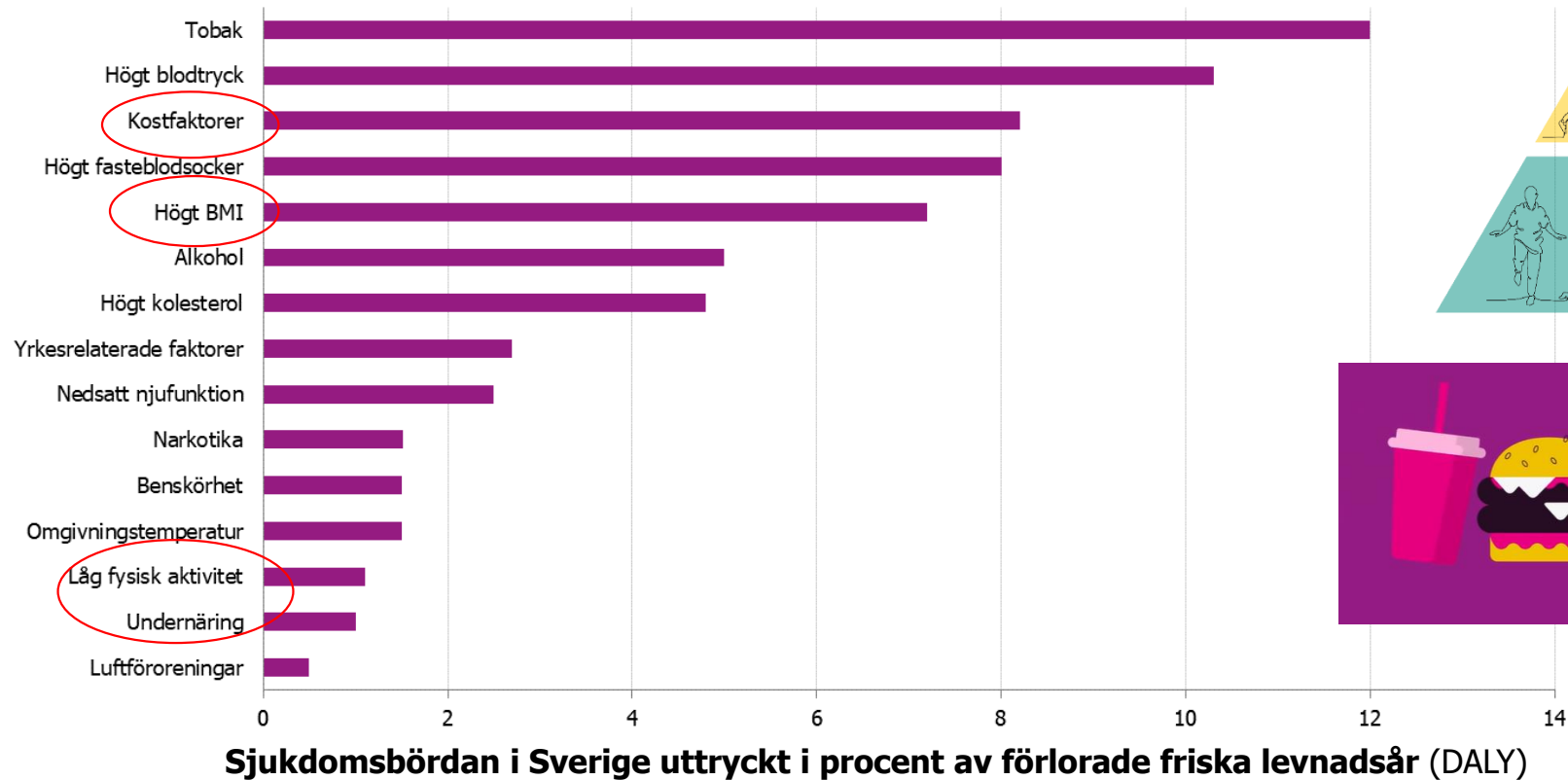
Levnadsvanor och de tidiga åren

Arbeten inom området fysisk aktivitet

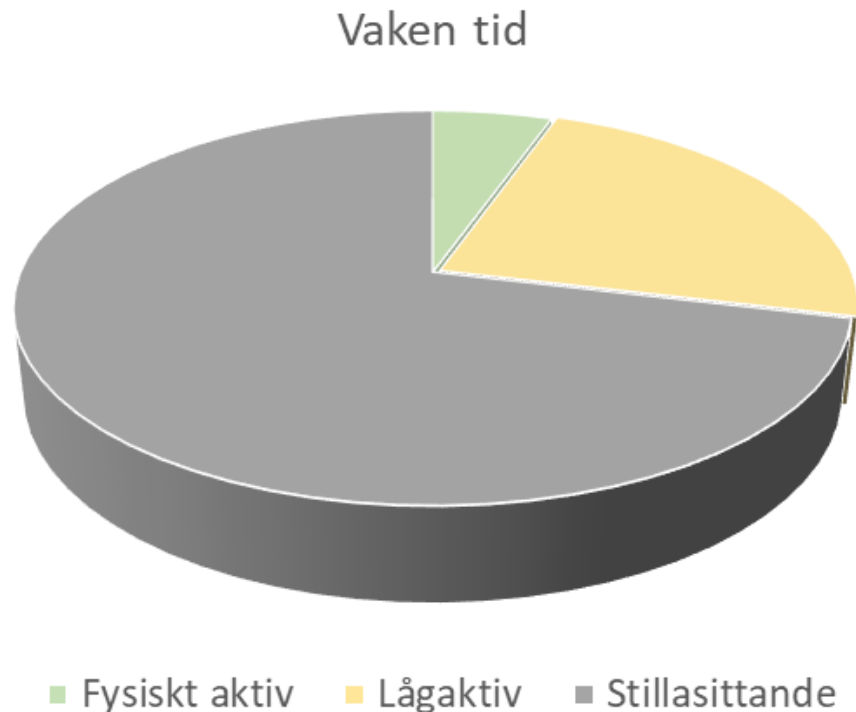
- Fortsatt spridning av riktlinjerna för fysisk aktivitet och stillasittande
- Rapporten FaR i Sverige beskriver det regionala arbetet med FaR-metoden
- Stöd för implementering av Fysisk aktivitet på recept (FaR)
- Uppdrag om insatser för främjande av ökad fysisk aktivitet, särskilt fokus på barn och unga (2022-2025)
- Fysisk aktivitet och rörelsevariation – ett kunskapsstöd för arbetsgivare, utvecklat i samarbete med Arbetsmiljöverket.

Fysisk aktivitet och hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion

Hur fysiskt aktiva är vi i Sverige – skolbarn och vuxna

- Stillasittande 70% av vår vakna tid
- Pulshöjande aktivitet 10%
- Låg fysisk ansträngning 20%
- Behövs mer rörelse – mindre sittande i vardagen

Rekommendation

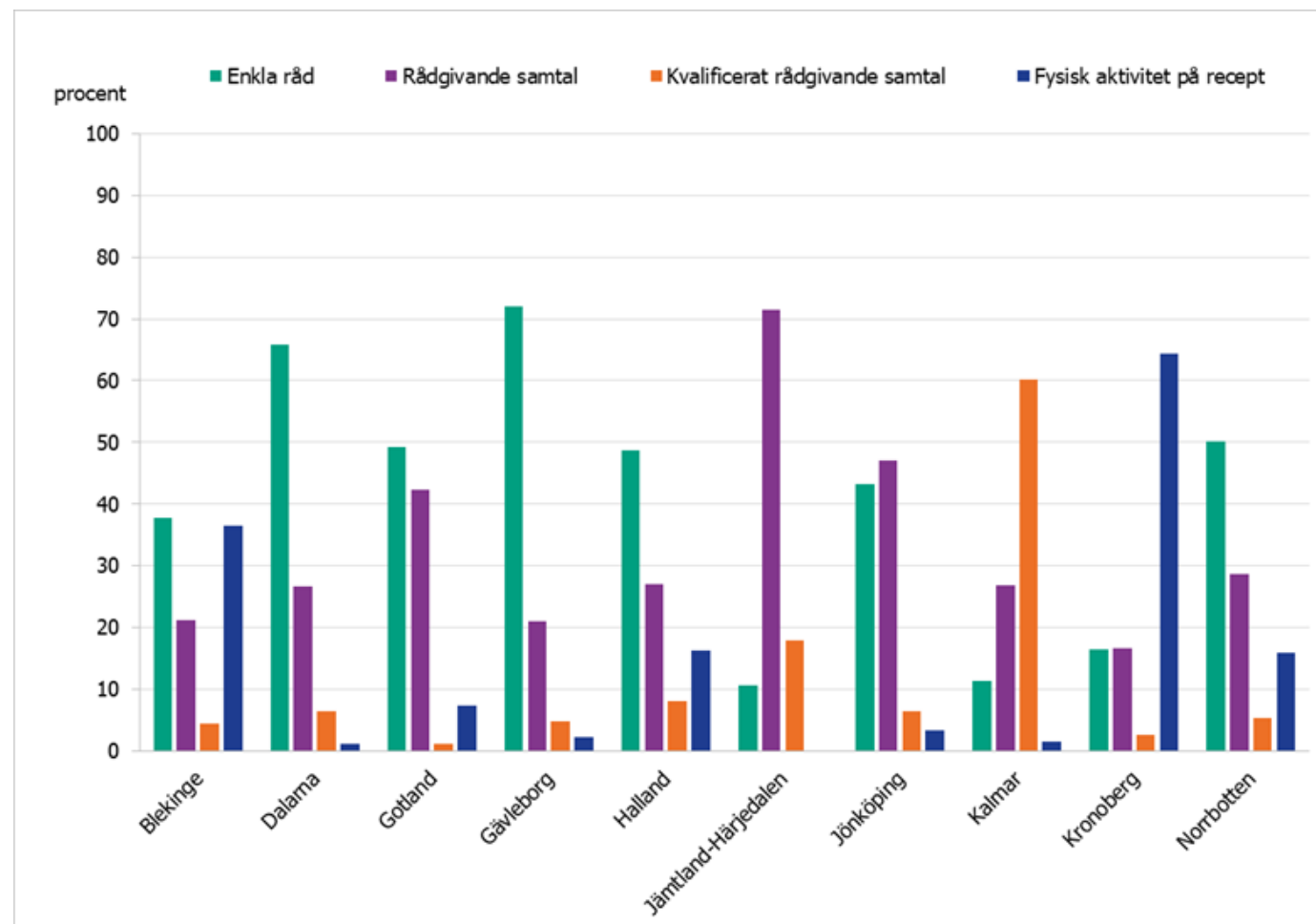
Pulshöjande fysik aktivitet:

- 60 min/dag för barn
- 150 in/vecka för vuxna

Åtgärder för att främja fysisk aktivitet

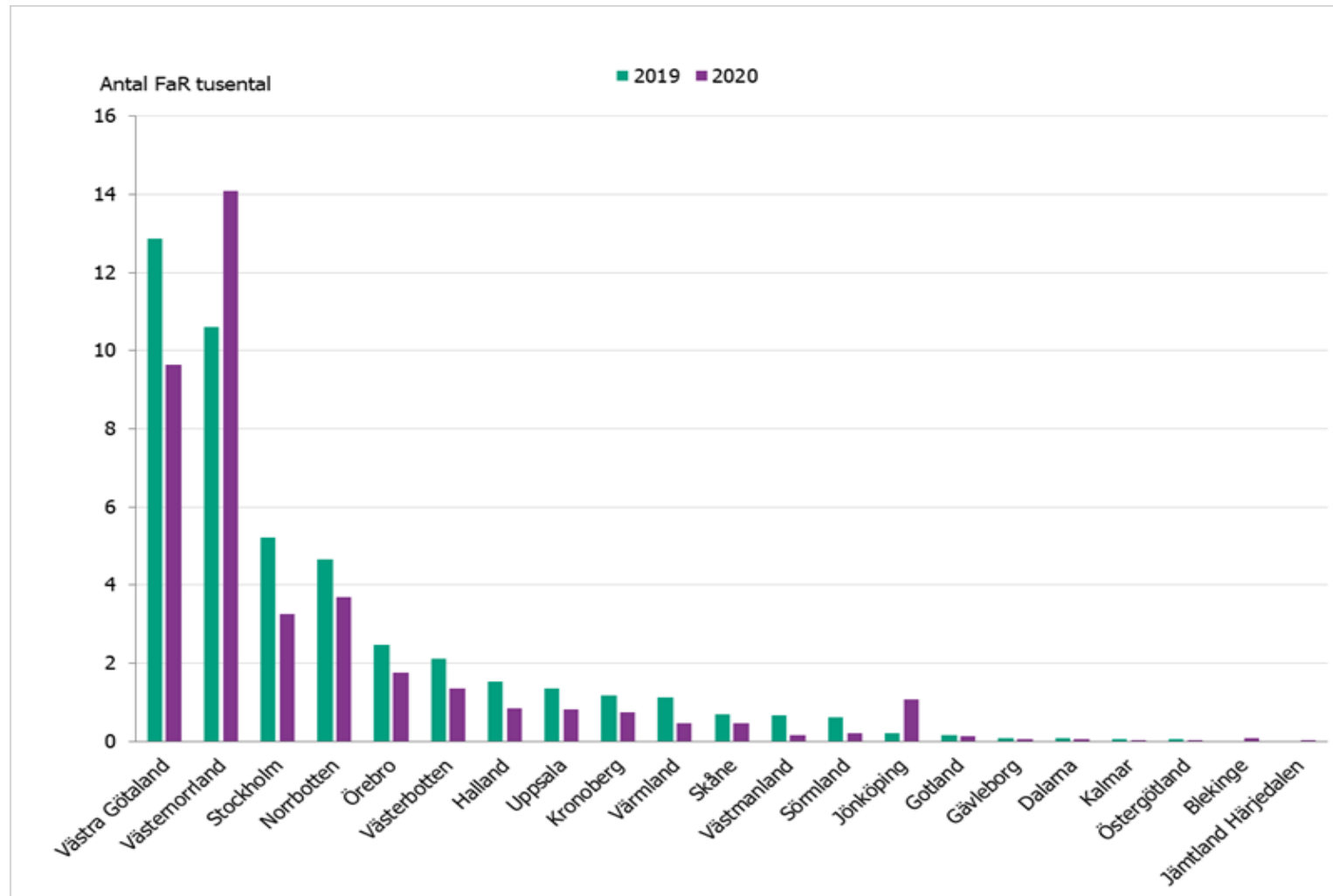
- registrerade inom primärvården 2019

Andel av totala antalet åtgärder
för att främja fysisk aktivitet

Antal FaR utskrivna i primärvården

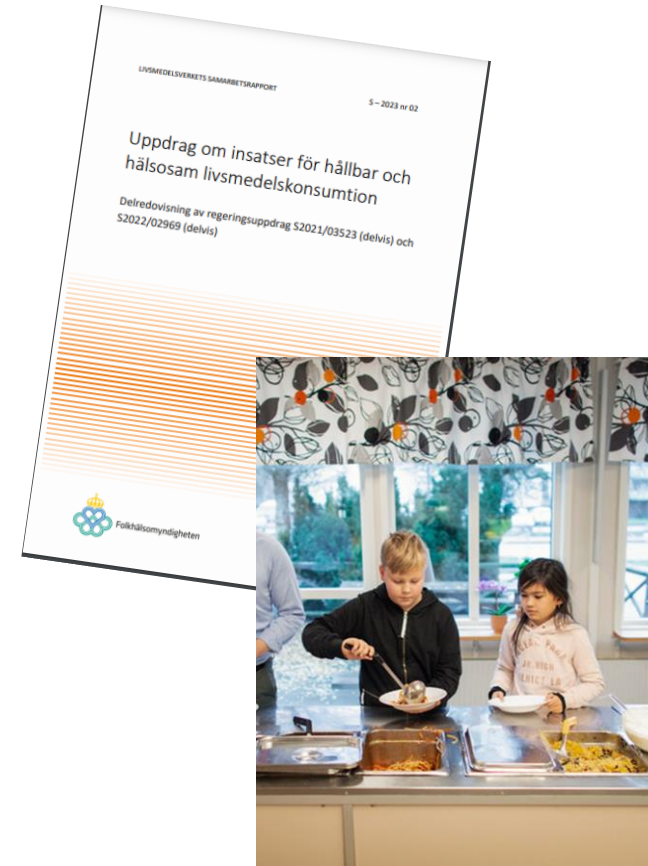
- per region 2019 och 2020

Källa: FaR i Sverige - En beskrivning av regionernas arbete med metoden Fysisk aktivitet på recept, 2022

Hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion

- Ta fram nationella mål med indikatorer för att ge en tydlig inriktning
- Ge förslag på relevanta insatsområden
- Tilläggsuppdrag för barn och unga
- Särskild fokus på grupper med sämre socioekonomiska förutsättningar
- Delat ansvar med Livsmedelsverket
- Arbetet ska utgå från Folkhälsopolitiska målet, Sveriges miljömål och Agenda 2030

Barnhälsovården

- Samverkan och mötesforum barnhälsovård
- Lärande exempel från barnhälsovårdens insatser inom överenskommelserna
- Förbättrad uppföljning av små barns hälsa
- Kartläggning familjecentraler
- Utvärdering av Rinkeby utökade hembesöksprogram
- De första 1 000 dagarna i de nordiska länderna

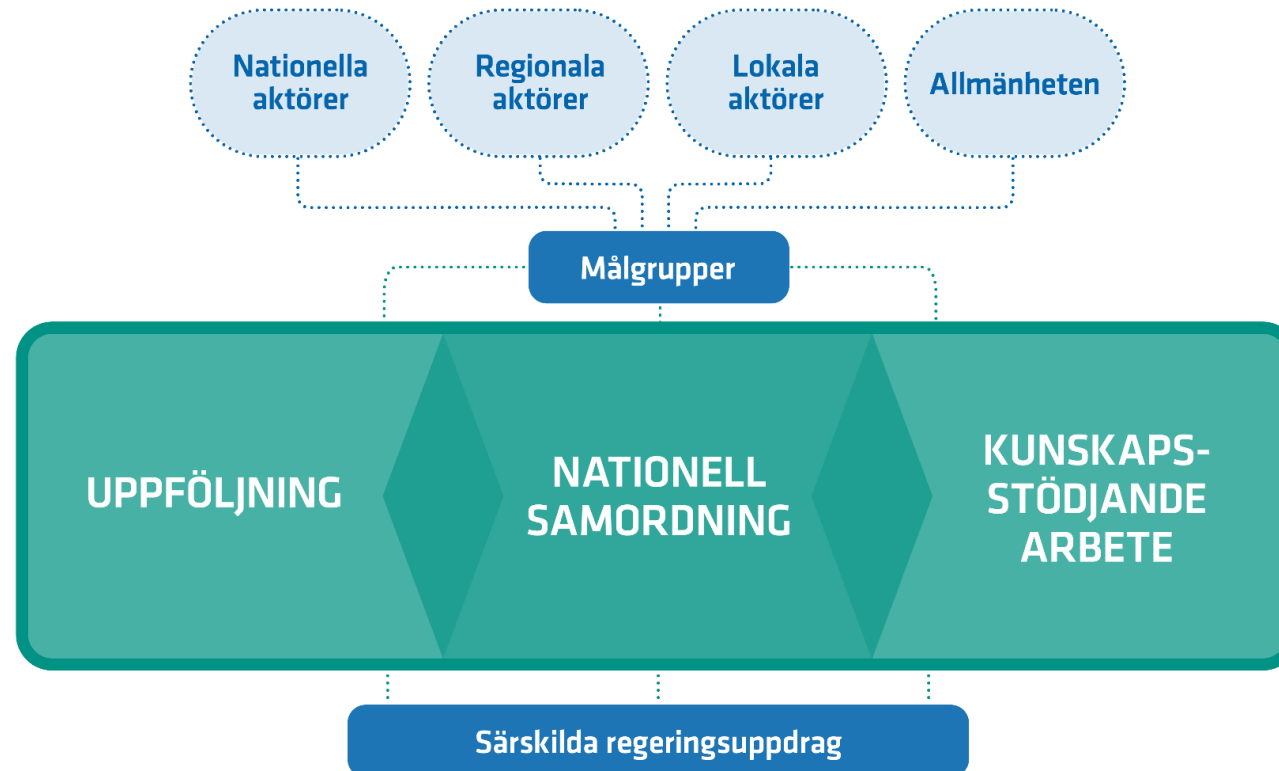

Folkhälsomyndigheten

Psykisk hälsa och suicidprevention

Vårt arbete inom psykisk hälsa och suicidprevention

Särskilda uppdrag

- Lämna underlag till nationell strategi
- Följa, utvärdera och stödja genomförandet av statens insatser inom området psykisk hälsa
- Kunskapshöjande insatser för att minska stigma
- Kartläggning ungas upplevda psykiska hälsa

Kunskapsstöd till profession

- nationella, regionala och lokala aktörer

- Attityder till personer med psykisk hälsa
- Minskad stigmatisering gynnar hela arbetsplatsen
- Sambandet mellan utsatthet i barndomen och senare vård för psykiatriska tillstånd
- Suicid ökar bland unga vuxna men inte bland tonåringar
- Psykisk ohälsa vanligt bland personer 65 år eller äldre – men det går att förebygga
- Utredning om behov av nationell stödlinje riktat till personer med psykisk ohälsa och deras anhöriga

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/psykisk-halsa-och-suicidprevention>

Dinpsyiskahälsa.se – information till allmänheten

Stressad?

Det finns saker du kan göra.

dinpsyiskahälsa.se

Känns livet för jobbigt?

Då ska du inte hålla det för dig själv.
Det finns stöd och hjälp att få.

dinpsyiskahälsa.se

 Din psykiska hälsa

Psykisk hälsa handlar om livet

Psykisk hälsa handlar om hur du mår och trivs i vardagen och om din förmåga att hantera livets upp- och nedgångar. Här kan du lära dig mer om vad som påverkar hur du mår psykiskt, vad du kan göra för att må bättre och hur du kan stötta andra.

Visste du att

Stress och oro
är nära sammankopplade

+

Testa dig själv

Fyra frågor om oro

Gör testet!

Vad är psykisk hälsa?

+

Veckans fråga

Har du pratat med någon den senaste veckan om hur du mår?

Ja Nej

Svara

[Visa resultat](#)

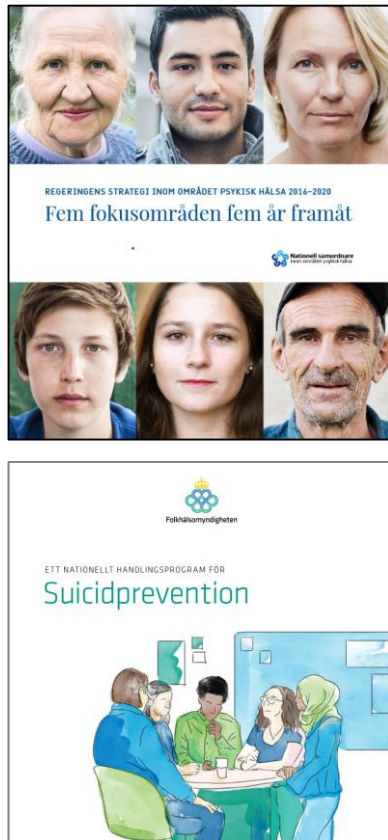
12 tips för att stärka din psykiska hälsa

+

Att stötta någon som mår dåligt

+

Två strategier ska bli en - 26 myndigheter i samverkan

Dialog och förankring

- Statliga myndigheter
- **Regioner och kommuner genom olika nätverk**
- Civilsamhällets organisationer
- Öppna hearings före sommaren

- Information om uppdraget finns på Folkhälsomyndighetens webbplats: [Webbsida om nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention](#)
- Kontakta gärna oss som arbetar med nationell strategi: strategipsykiskhalsa@folkhalsomyndigheten.se

Folkhälsomyndigheten

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)

Nationell handlingsplan för SRHR

- Fastställa prioriteringar, aktiviteter och åtgärder för att uppnå SRHR-strategins mål
 - Bidra till att arbetet utvecklas, kvalitetssäkras och följs upp på ett systematiskt sätt
 - Stärkt nationell samordning i relation till regional, lokal nivå samt civilsamhället
 - Bred samverkan med regioner, kommuner, SKR, akademien, professionsföreningar, civila samhället och statliga myndigheter.
-

Folkhälsomyndigheten

Vårt internationella folkhälsoarbete under 2023

Folkhälsomyndigheten

Reflektioner och frågor

Tack

Håll dig uppdaterad via vår webbplats,
vårt nyhetsbrev och våra sociala medier.

Folkhälsomyndigheten

www.fohm.se • fohm.se/nyhetsbrev • [LinkedIn](#) • [Facebook](#) • [Twitter](#)